

Vergaderjaar 2022–2023

19 637

Vreemdelingenbeleid

Nr. 3067

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 februari 2023

Op 2 februari jl. heeft de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) haar rapport inzake haar bezoek aan de Handhavings- en Toezichtslocatie (HTL) te Hoogeveen op 8 en 9 september 2022 gepubliceerd. In deze beleidsreactie wordt gereageerd op de conclusies en aanbevelingen uit het rapport.

Aanleiding

De IGJ heeft van de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV) een signaal ontvangen dat sprake zou zijn van risico's, dan wel belemmeringen voor de toegang tot de zorg in de HTL. Naar aanleiding daarvan heeft de IGJ op 8 en 9 september 2022 een bezoek gebracht aan de HTL. Zoals aangegeven in het rapport heeft de IGJ onderzocht of de toegang tot zorg in de HTL is geborgd. Tijdens het bezoek heeft de IGJ informatie verzameld door middel van gesprekken met medewerkers, observaties, een rondleiding en het inzien van documenten en rapportagesystemen.

HTL

Vreemdelingen die in Nederland een asielaanvraag hebben ingediend, worden opgevangen door het COA op opvanglocaties. Als een asielzoeker overlast veroorzaakt, kan het COA verschillende maatregelen treffen, zoals neergelegd in het maatregelenbeleid. Hieronder valt onder andere het regement onthouding verstrekkingen (rov). Het COA gebruikt deze maatregelen om bewoners zich bewust te maken van de negatieve impact van het incident dan wel het getoonde gedrag. Een vaak gehanteerde maatregel is het (deels) inhouden van de wekelijkse financiële verstrekkingen. Een andere, zwaardere maatregel betreft de plaatsing in de HTL. Dit is een maatregel voor asielzoekers die op een opvanglocatie ernstige overlast veroorzaken, waarvan de impact op de bewoners en medewerkers dusdanig groot en heftig is, dat plaatsing in een separate

opvang noodzakelijk is.¹ Aan de asielzoeker wordt dan naast de HTL-maatregel tevens een vrijheidsbeperkende maatregel op grond van artikel 56, eerste lid, Vreemdelingenwet 2000 opgelegd. De maatregel heeft tot gevolg dat asielzoekers zich enkel in de HTL en het omliggende terrein mogen begeven.

De HTL is primair gericht op streng toezicht op én begrenzing van negatief gedrag van asielzoekers. Hiermee wordt beoogd: (a) stringent op te treden tegen onaanvaardbaar gedrag van overlastgevende asielzoekers, (b) de veiligheid op reguliere opvanglocaties te vergroten, (c) de overlast rond de reguliere opvanglocaties te beperken, (d) de veiligheid op de HTL te vergroten en (e) overlast en criminaliteit in de omgeving van de HTL te voorkomen.

Gedragsbeïnvloeding gericht op gedragsverandering is niet het enige doel van de overplaatsing naar de HTL. Hier is in de begeleiding van het COA echter wel aandacht voor. Het COA maakt gebruik van diverse methoden die ook door de reclassering en DJI worden gebruikt. Er is aandacht voor bewustwording van zowel de eigen problematiek als de gevolgen daarvan en het aanbieden en aanleren van handelingsperspectieven of gedragsalternatieven. Eveneens is aandacht voor de mogelijke oorzaken van het overlastgevend gedrag. Hiervoor is intensief contact met verslavingszorg- en GGZ-instellingen.

De huisregels van de HTL zijn strenger dan op een regulier azc. Er is sprake van een sober regime en voorzieningen worden verstrekt in natura. Ook geldt een wekelijkse meldplicht bij de afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel van de Nationale Politie (hierna AVIM) en een dagelijkse inhuysregistratie bij het COA.

Conclusies en aanbevelingen

De IGJ concludeert dat de kwaliteit van en toegankelijkheid naar de zorg over het algemeen goed is en dat hierbij geen sprake is van structurele tekortkomingen. Tegelijkertijd concludeert de IGJ dat er een paar aandachts- en verbeterpunten zijn:

- De woonbegeleiders zijn alert op de gezondheid van bewoners en signalen die kunnen duiden op gezondheidsproblemen. De IGJ vindt het van belang dat medewerkers hierop alert blijven en dat wordt zorggedragen dat de toegang tot de zorg blijft geborgd;
- De IGJ heeft geconstateerd dat de psychische kwetsbaarheid van bewoners goed in beeld is, maar de langdurige afwezigheid van de eigen/vaste gedragskundige niet wenselijk is.
- De IGJ is van oordeel dat er permanent aandacht moet worden besteed aan verplichte deskundigheidsbevordering voor de woonbegeleiders;
- De IGJ is van oordeel dat medicatieveiligheid bevorderd moet worden door te registreren welke medicatie wordt verstrekt.

Reactie op de conclusies en aanbevelingen

Naar aanleiding van het rapport van de Inspectie is direct een aantal maatregelen getroffen die helpen om de kwaliteit en toegankelijkheid naar zorg te verbeteren. Het COA en GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA) blijven zich onverminderd inzetten om de kwaliteit en toegankelijkheid op het gewenste niveau te behouden, en waar nodig te verbeteren.

¹ Asielzoekers met (zware) psychiatrische problematiek worden niet naar de HTL overgeplaatst.

Ten aanzien van mogelijke belemmering van toegankelijkheid tot zorg kan worden aangegeven dat het COA regelmatig het belang van toeleiding tot zorg zal bespreken met haar medewerkers om hierop alert te blijven. Met betrekking tot de gewenste aanwezigheid van een gedragsdeskundige kan worden gemeld dat de vaste gedragsdeskundige inmiddels weer aanwezig is op de HTL en het COA bezig is vervanging in te regelen bij afwezigheid, zodat continuïteit in de aanwezigheid wordt geborgd.

Met betrekking tot het de aanbeveling dat structureel aandacht moet zijn voor deskundigheidsbevordering en een deel van de opleidingen en cursussen verplicht zouden moeten zijn, kan worden aangegeven dat het COA momenteel onderzoek doet naar de opleidingsbehoefte van haar medewerkers. Daarnaast oriënteert het COA zich op een aanvullende training ten behoeve van deskundigheidsbevordering op psychische problematiek in relatie tot culturele achtergrond en verslavingsproblematiek. Per direct is een registratiesysteem voor verstrekking van pijnmedicatie ingevoerd en wordt gemonitord met welke frequentie en welke hoeveelheid deze medicatie wordt verstrekt.

Slotbeschouwing

De kwaliteit van en toegankelijkheid naar de zorg op de HTL blijkt over het algemeen goed geregeld. Naar aanleiding van de bevindingen van de IGJ is een aantal maatregelen getroffen die zullen helpen om de kwaliteit en toegankelijkheid naar zorg op de locatie verder te verbeteren.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,
E. van der Burg